

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ സപ്തനവതിതമഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| സപ്തനവതിതമഃ സർഗഃ ||

ശ്രീരാമേണ കുപിതം സൗമിത്രിം പരിസാന്ത്യ ഭരതസദ്ഭാവസ്യ
വർണനം, ലജ്ജിതസ്യ ലക്ഷ്മണസ്യ ശ്രീരാമപാർശ്വേ ഗമനം, തസ്യ
ശൈലസ്യ സമന്താദ് ഭരതസൈന്യസ്യ നിവേശനം

സുസംരംഭം തു ഭരതം
ലക്ഷ്മണം ക്രോധമൂർച്ഛിതം |
രാമസ്തു പരിസാന്ത്യാഥ
വചനം ചേദമബ്രവീത് || 2.97.1 ||

കിമത്ര ധനുഷാ കാർയ -
മസിനാ വാ സചർമണാ |
മഹാബലേ മഹോത്സാഹേ
ഭരതേ സ്വയമാഗതേ || 2.97.2 ||

പിതൃഃ സത്യം പ്രതിശ്രുത്യ
ഹത്യാ ഭരതമാഹവേ |
കിം കരിഷ്യാമി രാജ്യേന
സാപവാദേന ലക്ഷ്മണ || 2.97.3 ||

യദ് ഭവ്യം ബാന്ധവാനാം വാ
മിത്രാണാം വാ ക്ഷയേ ഭവേത് |

നാഹം തത് പ്രതിഗൃഹ്ണീയാം
ഭക്ഷ്യാൻ വിഷകൃതാനിവ || 2.97.4 ||

ധർമ്മമർഥം ച കാമം ച
പൃഥിവിം ചാപി ലക്ഷ്മണ |
ഇച്ഛാമി ഭവതാമർഥേ
ഏതത് പ്രതിശൃണോമി തേ || 2.97.5 ||

ഭ്രാതൃണാം സംഗ്രഹാർഥം ച
സുവാർഥം ചാപി ലക്ഷ്മണ |
രാജ്യമപ്യഹമിച്ഛാമി
സത്യേനായുധമാലഭേ || 2.97.6 ||

നേയം മമ മഹീ സൗമ്യ
ദുർലഭാ സാഗരാംബരാ |
നഹീച്ഛേയമധർമ്മേണ
ശക്രത്വമപി ലക്ഷ്മണ || 2.97.7 ||

യദ് വിനാ ഭരതം ത്യാം ച
ശത്രുഘ്നം വാപി മാനദ |
ഭവേൻമമ സുഖം കിഞ്ചിദ്
ഭസ്മ തത് കുരുതാം ശിഖീ || 2.97.8 ||

മന്യേഹമാഗതോഽയോധ്യാം
ഭരതോ ഭ്രാതൃവത്സലഃ |
മമ പ്രാണൈഃ പ്രിയതരഃ
കുലധർമ്മമനുസ്മരൻ || 2.97.9 ||

ശ്രുത്യാ പ്രവ്രാജിതം മാം ഹി
ജടാവൽകലധാരിണം |

ജാനക്യാ സഹിതം വീര
ത്വയാ ച പുരുഷോത്തമ || 2.97.10 ||

സ്നേഹേനാക്രാന്തഹൃദയഃ
ശോകേനാകുലിതേന്ദ്രിയഃ |
ദ്രഷ്ടുമദ്യാഗതോ ഹ്യേഷ
ഭരതോ നാൻയമാജ്ജിഗതഃ || 2.97.11 ||

അംബാം ച കേകയീം രുഷ്യ
ഭരതശ്ചാപ്രിയം വദൻ |
പ്രസാദ്യ പിതരം ശ്രീമാൻ
രാജ്യം മേ ദാതുമാഗതഃ || 2.97.12 ||

പ്രാപ്തകാലം യഥൈഷോജ്ഞാൻ
ഭരതോ ദ്രഷ്ടുമർഹതി |
അസ്മാസു മനസാപ്യേഷ
നാഹിതം കിഞ്ചിദാചരേത് || 2.97.13 ||

വിപ്രിയം കൃതപൂർവം തേ
ഭരതേന കദാ നു കിം |
ഈദ്യശം വാ ഭയം ത്യേദ്യ
ഭരതം യദ് വിശങ്കസേ || 2.97.14 ||

നഹി തേ നിഷ്കുരം വാച്യോ
ഭരതോ നാപ്രിയം വചഃ |
അഹം ഹ്യപ്രിയമുക്തഃ സ്യാം
ഭരതസ്യാപ്രിയേ കൃതേ || 2.97.15 ||

കഥം നു പുത്രാഃ പിതരം
ഹൻയുഃ കസ്യാഞ്ചിദാപദി |

ഭ്രാതാ വാ ഭ്രാതരം ഹൻയാത്
സൗമിത്രേ പ്രാണമാത്മനഃ || 2.97.16 ||

യദി രാജ്യസ്യ ഹേതോസ്ത്വ -
മിമാം വാചം പ്രഭാഷസേ |
വക്ഷ്യാമി ദരതം ദൃഷ്ട്യാ
രാജ്യമസ്മൈ പ്രദീയതാം || 2.97.17 ||

ഉച്യമാനോ ഹി ദരതോ
മയാ ലക്ഷ്മണ തദ്വചഃ |
രാജ്യമസ്മൈ പ്രയച്ഛേതി
ബാഹുമിത്യേവ മംസ്യതേ || 2.97.18 ||

തഥോക്തോ ധർമശീലേന
ഭ്രാത്രാ തസ്യ ഹിതേ രതഃ |
ലക്ഷ്മണഃ പ്രവിവേശേവ
സ്യാനി ഗാത്രാണി ലജ്ജയാ || 2.97.19 ||

തദ്വക്യാം ലക്ഷ്മണഃ ശ്രുത്വാ
വ്രീഡിതഃ പ്രത്യുവാച ഹ |
ത്വാം മൻയേ ദ്രഷ്ടുമായാതഃ
പിതാ ദശരഥഃ സ്വയം || 2.97.20 ||

വ്രീഡിതം ലക്ഷ്മണം ദൃഷ്ട്വാ
രാഘവഃ പ്രത്യുവാച ഹ |
ഏഷ മൻയേ മഹാബാഹു -
രിഹാസ്യാൻ ദ്രഷ്ടുമാഗതഃ || 2.97.21 ||

അഥവാ നൗ ധ്രുവം മൻയേ
മൻയമാനഃ സുഖോചിതൗ |

വനവാസമനുധ്യായ
ഗൃഹായ പ്രതിനേഷ്യതി || 2.97.22 ||

ഇമാം ചാപ്യേഷ വൈദേഹീ -
മത്യന്തസുഖസേവിനീം |
പിതാ മേ രാഘവഃ ശ്രീമാൻ
വനാദാരായ യാസ്യതി || 2.97.23 ||

ഏതൗ തൗ സമ്പ്രകാശേതേ
ഗോത്രവന്തൗ മനോരമൗ |
വായുവേഗസമൗ വീരൗ
ജവന്തൗ തുരഗോത്തമൗ || 2.97.24 ||

സ ഏഷ സുമഹാകായഃ
കമ്പതേ വാഹിനീമുഖേ |
നാഗഃ ശത്രുഞ്ജയോ നാമ
വൃദ്ധസ്താതസ്യ ധീമതഃ || 2.97.25 ||

ന തു പശ്യാമി തച്ഛത്രം
പാണ്ഡുരം ലോകവിശ്രുതം |
പിതൂർഭിദ്യം മഹാഭാഗ
സംശയോ ഭവതീഹ മേ || 2.97.26 ||

വൃക്ഷാഗ്രാദവരോഹ ത്വം
കുരു ലക്ഷ്മണ മദ്യചഃ |
ഇതീവ രാമോ ധർമാത്മാ
സൗമിത്രിം തമുവാച ഹ || 2.97.27 ||

അവതീര്യ തു സാലാഗ്രാത്
തസ്മാത് സ സമിതിഞ്ജയഃ |

ലക്ഷ്മണഃ പ്രാഞ്ജലീർഭൂത്യാ
തസ്ഥൗ രാമസ്യ പാർശ്വതഃ || 2.97.28 ||

ഭരതേനാഥ സന്ദിഷ്ടാ
സമ്മർദ്ദോ ന ഭവേദിതി |
സമന്താത് തസ്യ ശൈലസ്യ
സേനാ വാസമകൽപയത് || 2.97.29 ||

അധ്യർധമിക്ഷ്യാകുചമു -
ർയോജനം പർവതസ്യ ഹ |
പാർശ്വേ ന്യവിശദാവൃത്യ
ഗജവാജിനരാകുലാ || 2.97.30 ||

സാ ചിത്രകൂടേ ഭരതേന സേനാ
ധർമം പുരസ്കൃത്യ വിധൂയ ദർപം |
പ്രസാദനാർഥം രഘുനന്ദനസ്യ
വീരോചതേ നീതിമതാ പ്രണീതാ || 2.97.31 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
അയോധ്യാകാണ്ഡേ സപ്തനവതിതമഃ സർഗഃ ||